

28. junija 1991 nismo zabeležili niti enega primera kaznivih dejanj

Spomini res segajo daleč nazaj. Dobro se spominjam leta 1989, ko so se na območju Slovenije začele odvijati prve aktivnosti milice, tako na političnem kot na varnostnem področju. Spominjam se poskusa odvzema orožja in evidenc nabornikov Teritorialni obrambi. Takrat smo storili vse, da smo skupaj s poveljnikom Občinskega štaba Teritorialne obrambe Jesenice Bojanom Šuligojem preprečili zaseg evidenc in odpeljali orožje na tajne lokacije, ki jih je bilo veliko. Organizirali in spremljali smo Transporte orožja Teritorialne obrambe (TO) kot orožja milice, ki ni bilo v osebni oborožitvi. Z Bojanom smo sodelovali že leta pred tem, vsi smo bili miličniki. On je bil poveljnik posebne enote milice, organiziral je vrsto aktivnosti, v katere sem bil velikokrat vključen. Tako smo na območju občine Jesenice postavili tudi 10 do 15 blokadnih mest na določenih lokacijah, na katerih smo preprečili, da bi se v promet vključilo kakšno drugo vozilo ali posamezniki in/ali da bi fotografirali ali sledili. Zato smo jih zaustavljali ali zadrževali in tako varno prepeljali orožje na tajne lokacije.

Posebej bi rad poudaril, da je bila pripadnost vseh miličnikov Postaje milice Jesenice in oddelka milice Kranjska Gora, s katerimi smo skupaj zagotovili, da je bilo vse pod nadzorom in varno, tako za hranitelje orožja kot za prebivalstvo, izredna.

Še posebej pa so živi spomini na leto 1991. Že nekaj mesecev pred začetkom osamosvojitvene vojne nismo spali doma, domov smo se hodili le preoblačiti ali tuširati, vse ostalo je bila služba. Aktivnosti takratne vojaške obveščevalne službe JLA so bile izjemno obsežne. Da niso prodrli v vse pore družbenega in javnega življenja, smo jih morali spremljati ter jim to preprečiti.

Ko so se zadeve zaostrovale in se je bližal 25. junij 1991, dan razglasitve državnosti, smo bili mi na delu. Ljudje so se zabavali, veselili, mi smo zadevo spremljali po celotnem območju občine. Veliko je bilo zabav, na javnih prostorih, v gostinskih lokalih. Spominjam se, da smo 26. junija šele okrog 2. ure

prišli do prve kave, ko so ljudje odhajali domov. Za nas to ni bila noč za počitek. Takrat so se začele aktivnosti JLA s premiki iz vojašnic in posledično smo organizirali delo s 100-odstotno popolnjenostjo rednih in rezervnih miličnikov, s čimer smo zavarovali vse objekte in komunikacije.

En mesec pred tem se spominjam veselja ob odprtju karavanškega predora, te bližnjice do zahodne Evrope. V resnici pa je 27. junija 1991 prišlo do blokade tega cestnega predora. Zasedli so ga pripadniki JLA z območja Zgornje Gorenjske in zvezne milice iz Niša. Miličniki so se s platoja Karavanke umaknili na Postajo milice Jesenice.

Pripadniki JLA so zasedli tudi mejna prehoda Rateče in Korensko sedlo, mi pa smo se organizirali tako, da se nismo izpostavljali. V tem času smo zavarovali prebivalstvo in ljudem svetovali, kje so zakloni in kam se lahko umaknejo, kar je bilo dobro ob alarmu za zračni napad 28. junija 1991. Tedaj so bile Jesenice prazne, le miličniki so ostali, da ne bi prišlo do vlomov in tatvin. Tedaj nismo zabeležili niti enega primera kaznivih dejanj.

Spominjam pa se desanta dveh helikopterjev, ki sta pripeljala zvezne miličnike, namenjene na mednarodna mejna prehoda Jesenice in Karavanke. Helikopterja sta pristala na nogometnem igrišču Podmežaklo na Jesenicah. Miličniki smo se hitro odzvali in zvezne miličnike blokiral ter jih zadržali tam do večera.

Proti večeru je prišlo do pogajanj med pripadniki zvezne milice, Teritorialno

Helikopter Pomežaklo, 27. junij 1991. Foto: Janez Komel. Arhiv OZVVS Zgornja Gorenjska.

obrambo in milico v bifeju Gorenjke v dvorani Podmežakla. Na slovenski strani sta bila poleg mene pogajalca še Jaka Rozman in Lovro Sodja, oba pripadnika TO. Prepričevali smo jih, da nima smisla zasesti mejnega prehoda, pokazali smo jim, da so blokirani in da jih ne mislimo izpustiti. Prepričali smo jih, da nima smisla hoditi na železniško postajo Jesenice, ker je blokirana, in jim predlagali, da jih prepeljemo v zbirni center Kranj, a se niso strinjali.

To se je zavleklo pozno v noč, ko je prišlo povelje, da jih moramo izpustiti kljub blokadi milice ter širši blokadi TO na območju Podmežakle in Hrušice.

Posledica teh pogajanj in s tem povezanih dogodkov je bila, da mednarodni mejni prehod Jesenice (na jeseniški železniški postaji) ni bil zaprt niti sekundo. Ves promet, tako oskrba prebivalstva kot državniška potovanja v Avstrijo, je tekel nemoteno. Takrat smo dobivali gorivo in tudi druge osnovne potrebščine iz Avstrije.

Prepričan sem, da smo tedaj za prebivalce in širšo družbeno skupnost naredili vse za varnost ljudi in premoženja. Prav tako smo dosegli izolacijo zveznih miličnikov, ki so bili kljub zahtevani izpustitvi prepeljani s pomočjo JLA z oklepniki na plato Karavanke. Slednji so v prostorih milice in carine na Karavankah ostali do 1. julija 1991, ko so bili prepeljani v zbirni center Kranj, kot smo jim predlagali že pred tem.

Na jeseniški postaji milice smo bili tedaj zaposleni in rezervni miličniki naše postaje ter miličniki in rezervni miličniki mejnih milic z železniške postaje Jesenice in platoja Karavanke.

Na Jesenicah smo dnevno poleg rednega dela, nadzora prometa, zbiranja obvestil, varovanja objektov in drugih nalog vzdrževali še 16 blokadnih mest. Vojaki JLA so bili na vseh stražnicah v občini od Rateč do Most pri Žirovnici, zato so vojaški obveščevalci pritiskali iz Kranjske Gore, z Bleda, iz Žirovnice. Dejansko smo z dobro organizacijo dela zagotovili varnost prebivalstva, na kar sem, lahko rečem, ponosen.

Vse prevečkrat pa pozabljamo, da so bili ti dogodki in dejanja na Jesenicah zaradi stalno odprtega mednarodnega železniškega mejnega prehoda pomembni za vso državo, ne samo za lokalno okolje. Žal se to nikjer ne omenja. Dejansko smo brez žrtev in brez izstreljenega naboja v ljudi dosegli mirno rešitev zasedbe treh mednarodnih cestnih mejnih prehodov v občini Jesenice ter odhod vojakov s stražnic.